

ใบความรู้ เรื่อง การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง เป็นการอ่านที่มุ่งให้เกิดความเพลิดเพลิน ซาบซึ้งในรสของบทประพันธ์ ซึ่งต้องอ่านอย่างมีจังหวะ ลีลา และท่วงทำนองตามลักษณะคำประพันธ์แต่ละชนิด มีวิธีออกเสียงได้ ๒ อย่าง คือ ออกเสียงการอ่านร้อยแก้วและทำนองเสนาะ

๑. การอ่านออกเสียงการอ่านร้อยแก้ว ต้องคำนึงถึงวรรคและจังหวะคำภายในวรรคของคำประพันธ์แต่ละชนิด
๒. การอ่านออกเสียงร้อยกรองทำนองเสนาะ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้
  - ๑) ใช้ทำนองตามชนิดของคำประพันธ์
  - ๒) ออกเสียงตามแผนบังคับของคำประพันธ์แต่ละชนิด บางครั้งต้องรวบคำหลายพยางค์ให้สั้นลงให้พอดีกับจำนวนคำตามแผนบังคับ
  - ๓) คำท้ายบาทและท้ายบทที่เป็นเสียงจัตวาเอื้อนเสียงสูงเป็นพิเศษ

หลักการอ่านออกเสียงร้อยกรอง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการอ่านออกเสียงร้อยกรอง (พองจันทร์ สุขยั้ง และคณะ, ๒๕๕๔:๖, วาสนาบุญสม, ๒๕๕๑: ๒๖) มีดังนี้

๑. ศึกษาลักษณะบังคับของคำประพันธ์ที่จะอ่าน เช่น จำนวนคำ สัมผัส เสียงวรรณยุกต์ เสียงหนักเบา รู้จักการแบ่งวรรคตอน อ่านตามจังหวะทำนองเสนาะ โดยอ่านให้ชัดเจนและใสอารมณ์ตามใจความนั้น
๒. อ่านเน้นคำในตำแหน่งสัมผัสนอก
๓. อ่านเอื้อสัมผัสในเพื่อเพิ่มความไพเราะเช่น อันรักษาศีลสัตย์กตเวที อ่านว่า กัด-ตะ-เวทึ เพื่อให้สัมผัสกับ สัตย์
๔. อ่านถูกต้องตามท่วงทำนองเสนาะของคำประพันธ์แต่ละชนิด
๕. อ่านออกเสียงคำให้ชัดเจน ถูกต้อง โดยเฉพาะคำที่ออกเสียง ร ล และ คำควบกล้ำ
๖. อ่านเสียงดังพอสมควรที่ผู้ฟังจะได้ยินทั่วถึง ไม่ดังหรือค่อยจนเกินไป
๗. อ่านมีจังหวะ วรรคตอน รู้จักทอดจังหวะ เอื้อนเสียง หรือหลบเสียง
๘. คำที่มีพยางค์เกินให้อ่านเร็วและเบา เพื่อให้เสียงไปตกอยู่พยางค์ที่ต้องการ
๙. มีศิลปะในการใช้เสียง รู้จักเอื้อนเสียงให้เกิดความไพเราะ และใช้เสียงแสดงความรู้สึกให้เหมาะสม

กับข้อความเพื่อรักษาบรรยากาศของเรื่องทีอ่าน เมื่ออ่านถึงตอนจะจบต้องเอื้อนเสียงและทอดจังหวะให้ช้าลงจนกระทั่งจบบท

การเตรียมตัวก่อนการอ่านออกเสียง

การเตรียมตัวก่อนการอ่านออกเสียง (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริและบาทยัน อิมสำราญ, ๒๕๔๗: ๒๖) มีดังนี้

๑) อ่านบทให้เข้าใจการอ่านให้ผู้อื่นฟัง มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจตรงตามเนื้อหาสาระทีอ่าน ฉะนั้นผ่านจึงต้องเข้าใจข้อความนั้นเสียก่อนเพื่อความมั่นใจ และเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ข้อความใดทีอ่านไม่เข้าใจหรือสงสัยว่าจะผิดพลาด ต้องตรวจสอบเสียก่อน

๒) ทำเครื่องหมายแสดงจังหวะการอ่าน ในการอ่านเราควรทำเครื่องหมายลงในบทว่าตอนใดควรหยุด คำใดควรเน้น และคำใดควรทอดจังหวะ การทำเครื่องหมายในบทนี้มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่โดยทางที่นิยมปฏิบัติกัน มักทำเครื่องหมายง่าย ๆ ดังนี้

ก. เครื่องหมายขีดเฉียงขีดเดียว (/) ขีดระหว่างคำ แสดงการหยุดวันนิตหนึ่งเพราะมีคำหรือข้อความอื่นต่อไปอีก การอ่านตรงคำทีมีเครื่องหมายนี้จึงไม่ควรลงเสียงหนักเพราะยังไม่จบประโยค

ข. เครื่องหมายขีดเฉียงสองขีด (//) ขีดหลังประโยคหรือระหว่างคำเพื่อแสดงให้รู้ว่าให้หยุดวันนิตน้อย

ค. เครื่องหมายวงกลมล้อมคำ เพื่อบอกว่าเป็นคำทีสงสัยหรือไม่แน่ใจว่าอ่านอย่างไร

ง. คำทีต้องการเน้นให้ขีดเส้นใต้ทีคำนั้น

จ. คำทีทอดจังหวะ ให้ทำเส้นโค้งทีส่วนบนของคำนั้น ($\cap$)

ฉ. เครื่องหมายมุมคว่ำหรือหมวกเจ๊กคว่ำ ($\wedge$) แสดงว่าข้อความนั้นจะเน้นเสียงขึ้นสูง และมุมหงายหรือหมวกเจ๊กหงาย ($\vee$) แสดงการเน้นเสียงลงต่ำ

๓) ซ้อมอ่านให้คล่อง หลังอ่านบทจนเข้าใจและทำเครื่องหมายแสดงจังหวะการอ่านแล้ว ควรซ้อมอ่านให้คล่องโดยใช้ไมโครโฟนเพื่อให้ผู้อื่นช่วยสังเกต หรือบันทึกเสียงไว้ในเทปเพื่อฟังและแก้ไขข้อบกพร่องของตัวเอง อาจต้องซ้อมหลายครั้งจนกว่าจะแก้ไขได้เป็นที่น่าพอใจ

การอ่านกลอนสุภาพ

กลอนสุภาพ หรือกลอนแปด เป็นคำประพันธ์ประเภทหนึ่งทีมีจำนวนคำแต่ละวรรคประมาณ ๗ - ๙ คำ แต่ทีนิยมคือ ๘ คำ การอ่านกลอนสุภาพนิยมอ่านเสียงสูง ๒ วรรค และเสียงต่ำ ๒ วรรค

การอ่านแบ่งจังหวะวรรคในการอ่านแบ่งดังนี้

วรรคละ ๗ คำ อ่าน ๒ / ๒ / ๓/   ๐๐ /๐๐/๐๐๐

วรรคละ ๘ คำ อ่าน ๓ / ๒ / ๓/   ๐๐๐ /๐๐/๐๐๐

วรรคละ ๙ คำ อ่าน ๓ / ๓ / ๓/   ๐๐๐ /๐๐๐/๐๐๐

บทอ่านร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ เรื่อง นิราศภูเขาทอง
 หน่วยที่ ๓ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ
 รายวิชาภาษาไทย รหัส ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาถึงบางกรณีทวิโศก
 ไอ้สุธาหนาแน่นเป็นแผ่นพื้น
 เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก็ต้าน
 ล้วนหนามหนีบเจ็บแสบคับแคบใจ
 ถึงเกร็ดย่านบ้านมอญแต่ก่อนเก่า
 เตี้ยวนี้มอญถอนโรจกเหมือนตุ๊กตา
 ไอ้สามัญผันแปรไม่แท้เที่ยง
 นี่หรือจิตคิดหมายมีหลายใจ
 ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์
 แม้พุดชั่วตัวตายทำลายมิตร

ยามวิโยคยากใจให้สะอื้น
 ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งแดนไตร
 ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
 เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอกรา
 ผู้หญิงเกล้ามวยงามตามภาษา
 ทั้งผิดหน้าจับเขมาเหมือนชาวไทย
 เหมือนอย่างเยี่ยงชายหญิงทิ้งวิสัย
 ที่จิตใครจะเป็นหนึ่งอย่าพึงคิด
 มีคนรักสล้อยอร่อยจิต
 จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา
 (นิราศภูเขาทอง : สุนทรภู่)